

Morgenmøte om revisjoner / tilsyn

Fagdirektør revisjon, Sjur Sæteren

Statens **jernbanetilsyn**

jernbane • taubane • park og tivoli

Innholdet i presentasjonen vil være:

- **Møtets hensikt og innhold**
- **Strategi og prinsipper for tilsyn**
- **Tilsynserfaringer**
- **Oppfølging av tilsyn**
- **Tilbakemeldinger til tilsynet**

Hvorfor et morgenmøte om vårt revisjons- og tilsynsarbeid?

Forutsigbarhet:

- Gjøre vår tenkning om tilsyn tilgjengelig

Dele tilsynserfaringer for å bidra til at:

- sikkerhetsnivået som samfunnet krever gjennom jernbanelovgivningen ivaretas
- det ikke å brukes unødvendige ressurser

Strategi og prinsipper

Mål (sammenfatning av SDs mål)

➤ ***Tilsyn skal utøves for å sikre ivaretagelse av krav om sikkerhet.***

Strategi og prinsipper

Hva innebærer målet?

Samfunnet krever at jernbanevirksomhet opererer på et sikkert nivå

Samfunnet har etablert lover og forskrifter – når disse oppfylles anses jernbanevirksomheten som tilstrekkelig sikker

Strategi og prinsipper

Hva innebærer målet for SJTs tilsynsutøvelse?

- **Krav skal overholdes – ikke overoppfylles!**
- **Vektlegger veiledningsarbeid**
- **Forskriftenes intensjon er viktig for tilsynet**
- **Ikke formaloppfyllelse, men realoppfyllelse!**

Strategi og prinsipper

Strategi

- Utviklet for å nå målene
- Finnes på www.sjt.no

Strategi og prinsipper: Utvalgte strategipunkter

Risikobasert prioritering av tilsyn

- Fokus på virksomhet med høyest risiko, ikke der muligheten for å finne feil er best.
 - Risikobasert tilsynsprogram
 - Risikobaserte stikkprøver i den enkelte revisjon

Strategi og prinsipper: Risikobasert prioritering av tilsyn

Metodikk for risikobasering av årsprogram

- enkel
- transparent
- kommuniserbar
- relativ risiko

Basis prioritet, Togkilometer		
Prioritet 1, Høy	>10 000000 tog-km/år	
Prioritet 2, Middels	10 000000 > 1 000000 tog-km/år	
Prioritet 3, Lav	1 000000 > 100000 tog-km/år	
Prioritet 4, Neglisjerbar	<100000 tog-km/år	

I tillegg: Justeringsfaktorer

Krav til minimumsfrekvens av tilsyn

- I en 5 årsperiode
- Etter ny konsesjon (3-9 mnd)

Justering: Erfaringsdata

- Tilsynserfaringer
- UH-data
- SHT rapporter
- Søkndsprosesser
- Bekymrings-
meldinger

Risikobasert Tilsynsprogram (årsplan)

- Revisjoner
- Inspeksjoner
- Tilsynsmøter
- Ledelsesmøter

Justering: Virksomhetens art

- Kompleksitet
- Type transport
- Infrastruktur
- Eksponering
av 3.part
- osv

Basis: Togkilometer

Strategi og prinsipper:

- **Ledig kapasitet til ad hoc tilsyn (ca. 20%)**

Strategi og prinsipper:

Årlige fokusområder

- tema som gis særskilt oppmerksomhet
- publiseres på hjemmesiden (www.sjt.no).
- gir føringer
 - valg av overordnet revisjonsomfang
 - stikkprøver som gjøres under det enkelte tilsyn

Strategi og prinsipper:

Fokusområder i 2012 :

- Aktiv involvering av øverste ledelse
- Aktiv bruk av risikoanalyse (og kjennskap til CSM RA)
- Oppfølging av Jernbaneverkets sikkerhetsgodkjenning
- Risikoforhold på det nasjonale jernbanenettet knyttet til spor og risiko som følge av ekstremvær.

Strategi og prinsipper: Utvalgte strategipunkter

Vektlegging av systemfokus

- Virksomhetene er ansvarlige
- ikke enkeltpersoners prestasjoner

Utstrakt bruk av detaljkontroller vil:

- Kreve omfattende tilsynsinnsats (Eks. Tyskland)
- Redusere virksomhetenes handlefrihet (konkrete pålegg)
- Undergrave virksomhetenes ansvar

Strategi og prinsipper: Utvalgte strategipunkter

Ledelsens involvering

- Ledelsens engasjement er vesentlig.
- Sikkerhetsstyringsforskriften kapittel 4 er kalt: ledelsens ansvar
- Ledelsesmøter
 - ledelsesmøter skal spisses mer
 - gis mer tilsynspreg

Strategi og prinsipper: Utvalgte strategipunkter

Ledelsens involvering, Eksempel

Innleie for å følge opp innleide tjenester

Strategi og prinsipper: Utvalgte strategipunkter

Virksomhetenes etablering og etterlevelse av egne bestemmelser

- Forskriftene er funksjonsrettet
- Virksomheten skal supplerer forskriftskrav på en måte som er hensiktsmessig for virksomheten.

Mer under erfaringer !

Strategi og prinsipper: Utvalgte strategipunkter

Tilpassing av tilsynsform i forhold til den aktuelle problemstilling

Verktøykasse for tilsyn:

- *Revisjoner*
- *Inspeksjoner*
- *Tilsynsmøter*
- *Ledelsesmøter*
- *Dokumentgjennomgang*

Strategi og prinsipper:

Systemrevisjon er mest brukt, men viktig med fleksibilitet mht:

- Å oppnå hensikten med det konkrete tilsynet
- Ressursbruk

Eksempel:

- Dokumentgjennomgang - forsikringsdekning
- Inspeksjon- feillastete vogner
- Inspeksjon – rømningsveier, Flytoget

Strategi og prinsipper: Utvalgte strategipunkter

Sikre at avvik rettes og gjentakelse forhindres

- Identifisering av årsak
- Evaluering av effekt av gjennomførte tiltak

Oppfølging av funn i tilsynsaktiviteter er viktig og ressurskrevende

Mer under erfaringer !

Strategi og prinsipper: Utvalgte strategipunkter

Forbedring av regelverket og egen tilsynsutøvelse basert på erfaring fra tilsynsgjennomføring

- Mulighet for evaluering på hjemmesiden er under etablering
- Regelmessige fagsamlinger for læring og forbedring, for eksempel:
 - Avviksforumleringer og bruk av merknader for å gi bedre støtte til korrigeringsarbeid

Spørsmål til tilsynsstrategien?

Pause

Erfaringer fra tilsyn

En hovedutfordring

Sikkerhetsstyrings-
systemet er ikke
tilpasset
virksomheten

Sikkerhetsstyringssystemet er ikke tilpasset virksomheten

1. Det er etablert for omfattende bestemmelser

- For høyt ambisjonsnivå
- Bruk av standardsystemer (fra konsulenter)
- Driftsprosedyrer overtatt fra andre
- Oppfatning om at SJT forventer kompliserte systemer

Resultat av for omfattende bestemmelser

- Bestemmelsene respekteres ikke og følges ikke
- Dyr drift
- Komplisert opplæring
- Unødvendige pålegg fra tilsynet

Erfaringer fra tilsyn:

Eksempel: Jernbaneverkets styringssystem

- Ambisjonsnivået i styringssystemet har vært for stort
- Ideelle krav ga ikke økt sikkerhet eller kvalitet
- Uoffisielle tilpasninger for å få ting til å fungere

Jernbaneverkets løsning:

- Identifisering av minimumskrav
- Innføring av konsekvenskultur

Erfaringer fra tilsyn

Sikkerhetsstyringssystemet er ikke tilpasset virksomheten

Systemet er for lite omfattende

- Utfyller ikke forskriftene – bare gjengir dem

Eks: Sikkerhetspoltikk:

*«AS Jernbane skal ha mål for å opprettholde
og om mulig forbedre sikkerheten».*

Erfaringer fra tilsyn

Sikkerhetsstyringssystemet er ikke tilpasset virksomheten

Uhensiktsmessige bestemmelser, for eksempel:

- Mål: *"Vi skal være den sikreste transporttilbud på strekningen"*

Men: Statistikkgrunnlag ikke tilgjengelig

- Mål: *"Det skal ikke være dødsfall på strekningen"*

Men: Det har ikke vært dødsfall her på 20 år

Erfaringer fra tilsyn

Sikkerhetsstyringssystemet er ikke tilpasset virksomheten

Uhensiktsmessige bestemmelser, årsaker:

- Bestemmelser etableres uten involvering av brukerne
- Isolerte systemdeler utarbeides/oppdateres uten at de tilpasses helheten/ andre deler

Erfaringer fra tilsyn

Resultater av manglende tilpassing av styringssystemet

➤ **Mangelfull logikk / sammenheng i styringssystemet**

Eksempler:

-Mål/sikkerhetspolitikk og akseptkriterier henger ikke sammen

-Risikoanalyse – fokus på detaljer ikke storulykker

➤ **Bestemmelser er ikke forstått / kan ikke begrunnes**

-Vi gir særskilt oppmerksomhet på tilsyn dersom bestemmelser ikke kan forklares eller begrunnes!

Erfaringer fra tilsyn

Hvordan unngå å etablere systemer som ikke er tilpasset?

- Sørg for å ha et korrekt bilde av nåsituasjonen / praksis
- Lag systemer for virksomheten – ikke for tilsynet!
- Sørg for eierskap til eget system
- Bruk Sæterens sjekkliste

Sæterens sjekkliste for gjennomgang/ utvikling av styringssystem:

1. Forstår jeg hva denne bestemmelsen betyr? (*innhold og konsekvenser*)
2. Svarer den ut forskriftens krav og intensjon?
3. Forstår jeg forskriftens krav og intensjon (*les kommentarer!*)
4. Hvorfor har vi eller hvorfor skal vi innføre denne bestemmelsen? Trenger vi den?
5. Gjør vi det sånn i praksis?
6. Sikrer dette oss tilstrekkelig kontroll?

Spørsmål til tilsynserfaringer ?

Oppfølging av tilsyn

Oppfølging av tilsyn

SJTs erfaring med oppfølging:

- Tiltak fokuseres ofte på å rette konkrete detaljer og "få tilsynet av ryggen"
- For mye gjenbruk av avvik
- Påleggsteksten – svares ikke ut
 - Sørg for at svaret dekker pålegget
 - Unngå overflødig besvarelse
- Oversendelse av forslag
 - Ofte uten at virksomheten har tatt stilling

Oppfølging av tilsyn

- ***Påviste mangler skal utbedres***
- ***gjentakelse skal forebygges***
- ***effekt skal evalueres***

Oppfølging av tilsyn

- *Årsaksfastsettelse er en forutsetning for å lykkes*
- *Løses sjelden ved å fjerne «syndebukker»*
- *Oppfølging er ikke ferdig før evaluering av effekt av tiltak er gjennomført*

Oppfølging av tilsyn

Lite bevissthet rundt påleggsfrister

- Bruk høringsmuligheten til å gi tilbakemelding på frister
- Virksomheten – ikke tilsynet – bør stå for prioriteringen (virksomheten er ansvarlig)
- Begrunn evt forespørsel om lengre frist
 - vurder midlertidige tiltak
 - sikkerhetsmessig vurdering
- Søk utsettelse i god tid

Spørsmål til oppfølging?

Andre spørsmål?

Spørsmål til tilhørerne:

- Hvordan kan tilsynet forbedre sin revisjonsvirksomhet? (temavalg, omfang, gjennomføring, rapportering?)
- Hvordan kan tilsynet forbedre sin oppfølging av påviste avvik

SJT vil etablere en innspillsbase for evaluering av tilsyn på hjemmesiden – Bruk den!

Takk for oppmerksomheten